

Вяра Попова

**ФОТОГРАФИЯТА КАТО
ПЪТ(УВАНЕ) КЪМ...**

София, 2018

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на автора и на издателство „Изток-Запад“.

© Вяра Попова, автор, 2018

© Издателство „Изток-Запад“, 2018

ISBN 978-619-01-0299-1

Вяра Попова

ФОТОГРАФИЯТА КАТО ПЪТ(УВАНЕ) КЪМ...

**(книга-палимпсест, изпълнена
по техниката маргиналия)**

*В памет на Христо Христов
(фотограф, оператор и режисьор)*

Това е книга-палимпсет¹, бриколаж², колаж³, слобка, сборка, лево⁴, ризома, опасен лабиринт, в който често хлътвах и се загубвах. Окачествена е така, тъй като първоначално възникна като докторска дисертация с названието „Номадно и фотография – светогледни измерения на едно съвременно изкуство“. Впоследствие номадното си отиде, но остана пътят и пътуването, изследване на фотографията като пътешествие. Това се случи под влиянието на проф. д-р Цочо Бояджиев, който бе един от рецензентите на въпросната дисертация и отправи благородното предложение – след преработката ѝ – да се появи от печат в издателство „Изток-Запад“, за което им благодарим (аз и книгата)! Тук е мястото да изразя благодарността и признателността си към проф. д-р Иванка Стъпова за подкрепата, помощта и за вярата в този проект, който не даваше особени основания да се сбъдне; на моя научен ръководител – гл.ас. д-р Андрей Лешков, затуй че озакпяваше и вкарваше в нужните колове разпасаната ми, недисциплинирана мисъл! Също така искам да благодаря на съпруга си Георги Нешев и котките ни за грижата и любовта!

- ¹ Палимпсест (*παλιμψηστός*, лат. *codex rescriptus*) – пергамент, който е изтриван и запълван многократно с писмо с цел да бъде използван отново, тъй като писмените принадлежности в средните векове са били много скъпи и изработването им е било трудоемко.
- ² Бриколаж (от фр. *bricolage*) – употребява се за обозначаване на предмет/обект, създаден от подръчни (в случая текстови) материали. Терминът дължи генеалогичната си употреба на философите-постмодернисти, а и самият първоначален текст споделя и изхожда от същите парадигматични убеждения. Леви-Строс го прилага за описание на всяко спонтанно действие. Дерида разтегля конотацията му до дискурс. Делюз и Гатари обозначават с „бриколаж“ начина на производство от шизофреничния производител. Разбирането му в смисъла, влаган от Делюз и Гатари, е особено адекватно, тъй като производението им „Трактат за номадологията: машината за война“ от втори том на „Капитализъм и шизофрения“ е идейният двигател и инспиратор.
- ³ Колаж (от фр. *coller* – залепвам) – дървен похват в изкуството, изрязващ се в съ-единяването на разнородни, с различен произход (в случая произхождат е един: вербален, текстуален) елементи. С този термин се обозначава и произведение, изцяло изпълнено в тази техника. Това е древна техника, използвана още в Античността (класически пример за това е центонът като текстуална организация в качеството ѝ на мозайка от разнородни елементи), през Средновековието калейдоскопичният матета е форма на бриколаж (сглобка, сборка), синтезираща елементи от литургията и песенния фолклор. В постмодерната философия се мисли като универсален принцип, организиращ културното пространство.
- ⁴ Лего като игрова нагласа при конструирането на текста в смисъла на свободно вариране в предметността, което бива овъзможностено от взаимозаменяемостта поради полифункционалността на отделните фрагменти, позволяващи различна подредба. Маргиналията бива обяснена впоследствие. Тук тя се разбира в смисъла на недопустими и непозволени, но безкрайно интригуващи и ползотворни отклонения на мисълта – „градината с разклоняващите се пътечки“ по Борхес. По-продуктивна е недисциплинираната, неследваща канона мисъл.

СЪДЪРЖАНИЕ

В(при)-стъп-ване	9
-------------------------------	----------

Въведение	11
------------------------	-----------

„Произход“ на понятието номадно	16
---------------------------------------	----

Дельоз и номадологичният проект	17
---------------------------------------	----

Екскурс: точка и линия	18
------------------------------	----

ГЛАВА I

Яркото обединение на пътуване и фотография в съвременността / 21

1.1. Други представители на съвременната фотография	27
---	----

1.2. Фотографията като „поток“	38
--------------------------------------	----

1.3. Фланьорството – генезис на път-уване – разглеждане и квинтесенция на Града (Бенямин и другите)	58
--	----

1.4. От фланьорството до фотографията	71
---	----

ГЛАВА II

„Същност“ на фотографията / 83

2.1. Бенямин и проблемът за аурата	83
--	----

2.2. Ролан Барт и „Camera lucida“	94
---	----

Маргиналия за camera lucida и camera obscura	105
--	-----

Маргиналия за оптическите прибори и внесената от тях промяна в перцепцията	147
---	-----

2.3. Сюзан Зонтаг – от демократичната естетика до въпроса за социалното	164
--	-----

2.4. Розалинд Краус и „фотографското“	175
---	-----

2.4.1. „Фотографското“ като тематична констелация	196
---	-----

ГЛАВА III

Фотографията като практика / 205

3.1. Пиер Бурдийо: социалното като доминация над естетическото при фотографията	205
3.2. Вилем Флусер: фотографията като метафора на апарата ...	224
3.3. От „проецирането“ при Флусер към антропологичния петоъгълник на Кампер	252
3.4. Пол Вирилио: от тялото през скоростта до машината на зрението	269
Вместо заключение	287
Библиография	289

В(при)-СТЪП-ВАНЕ

Животът е път и за да не се свежда само до неотменима еднопосочна дестинация, е по-добре да бъде изживян като пътешествие. А самото то вече е приключение. По силата на това може да се каже: фотографията е път, който поемаме в това интелектуално пътешествие, изтъкано от духа и нагласата за приключение. Впускаме се по следите на фотографията-път не просто за да проследим развоя на близо 200-годишното ѝ съществуване, а за да си изработим нова визия, свежо възприятие за нея и докато пътешестваме с/в нея, да преживеем любопитството и вълнението от приключението.

В това несигурно начинание в определено направление, но с неизвестен развой, се уповаваме на Лао Дзъ: „Пътешествието от хиляди километри започва с една единствена стъпка“ – и я правим. И както споменава св. Августин: „Светът е книга. И този, който не пътешества, чете само една страница от нея“ – и продължаваме с пътешествието, понеже обичаме да четем.